

staan dan die schrale tomatenplanten. Gevolg: geen bij meer op de te bestuiven tomatenbloemen. De hommels blijven grotendeels binnen de kas en bij een voldoende aantal hommelvekjes zal er een goede bestuiving plaatsvinden. Het enige dat de tomatenteler moet doen is het aanvullen van suikerwater omdat de tomatenbloem geen nectar levert. Dat de hommels het glas niet zo bevuilen als de honingbijen is een andere bijkomende gunstige faktor.

De hommelmweek

De bestuiving van tomatenbloemen in de winterperiode is geen probleem daar de hommelveken gedurende het hele jaar gekweekt kunnen worden. Hiervoor zijn twee methoden voorhanden: De meest-gebruikte methode is de verdooving van jonge koninginnen die pas gepaard hebben met CO₂, waardoor de eierstokken zich ontwikkelen. Ze gaan daardoor niet in winterrust maar starten binnen twee weken een nest. De andere methode is de winterrust (bij 5 °C) van koninginnen te verkorten door bakken met zich in turfmoel ingegraven koninginnen op kamertemperatuur te brengen. De kweek zelf vindt plaats bij 28 °C en een hoge luchtvochtigheid. Koninginnen moeten gestimuleerd worden willen ze aan de leg gaan. In de methoden

hiervoor verschillen de commerciële bedrijven onderling. Stimulatie is onder andere mogelijk door het toevoegen van een paar hommelmwerksters, honingbijkwerksters of poppen. De typen kastjes en voerpotten zijn per bedrijf verschillend. Goed stuifmeel, hygiëne en alertheid zijn verdere voorwaarden om de kweek tot een succes te maken. Belangrijk uitgangspunt moet zijn dat de kweker niet meer afhankelijk is van in de natuur gevangen koninginnen.

Engelisch summary

There is a great interest in bumble bees because of their successful pollination of tomato flowers. Nowadays a number of firms rear bumblebee colonies commercially. But for a hobbyist it isn't easy to rear them. A description is given of the natural cycle of the bumble bee *Bombus terrestris*. An attentive beekeeper might have the luck to observe part of the cycle in the garden.

AUDIO VISUEEL

Diverse bijenteeltvideofilms te huur bij de Rijksvoorlichtingsdienst

door Ch. Smeekens *IKC Glasgroente en Bestuiving*
Het vertonen van een videofilm over een onderdeel van de bijenteelt kan vaak goed worden ingepast in een vergadering van bijenhouders. Bij de Rijks Voorlichtings Dienst zijn deze films gemakkelijk te reserveren. Een telefoontje aan de RVD 070-3564201 is voldoende.

Door de RVD worden momenteel de volgende videofilms met betrekking tot de bijenteelt verhuurd.

- Varroa: levenswijze, onderzoek en bestrijding: 25 minuten.
- Ziektepreventie en hygiëne in de bijenteelt: 20 minuten. Informatie over biologie en bestrijding van nosema, amoëbe, kalkbroed e.a.
- Bloei, bijen en bestuiving in de fruitteelt: 20 minuten. Film over de betekenis van bijen voor bestuiving in de fruitteelt.
- Insektenbestuiving onder glas: 25 minuten. Nieuwe videofilm over het gebruik van bijen en hommels voor bestuiving in de glastuinbouw.
- De Honingbij: 20 minuten. Film over de biologie van het bijenvolk, zeer geschikt voor voorlichting op scholen e.d.
- Dansen voor het leven: 20 minuten. Informatie over de bijendans.
- Bijenhouden met succes: 45 minuten. Film uit 1953 van Ir. Mommers over de Aalstermethode, nu ook op video beschikbaar.